

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

БЕКИТИЛДИ
Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин
Буйругу № 863/1 _____
« 10 » май 2022ж.

Каттоо номери 8
Код 200724

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ
БЕРҮҮСҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

Адистиги: 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр»

Квалификация: техник-технолог

Кочкор-Ата, 2022

1-глава. Жалпы жоболор

1. Ушул Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүсүнүн 240405 “Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - Мамлекеттик билим берүү стандарты) “Билим берүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы башка ченемдик укуктук актыларына ылайык иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү түшүнүктөр пайдаланылат:

- **негизги кесиптик билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды тийиштүү адистик боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **сабактардын цикли** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;

- **модул** - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;

- **компетенция** – окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык коомдук талап (ченем);

- **кредит** - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;

окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар.

- **кесиптик стандарт** - кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан, кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү мекемелери үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-глава. Колдонуу жааты

3. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууда милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын билдирет жана Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы жана аккредитациясы бар, менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан кесиптик орто билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу

бардык билим берүү уюмдарынын окуу-уюштуруу, методикалык документтерди иштеп чыгуусу, кесиптик орто билим берүүсүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн сапатын баалоосу үчүн негиз болуп эсептелет.

4. 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:
  - ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программаларын ишке ашырууга укуктуу билим берүү уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;
  - ушул адистиктеги негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;
  - кесиптик иштин тийиштүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;
  - Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;
  - кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;
  - кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоону жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар.
  - билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү.

5. 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү формалары:
  - күндүзгү;
  - күндүзгү-сырттан (кечки);
  - сырттан.
6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эместі түзөт. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.
7. Кесиптик орто билим берүү программасына интеграцияланган жалпы орто билим берүүнүн жалпы билим берүү программасын (10 жана 11-класстар) ишке ашырууда жалпы орто билими жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, ал эми сабактар боюнча баалар орто билим берүү жөнүндө документке (дипломго) коюлат.
8. Абитуриентте окууга тапшырууда төмөнкү документтердин бири болуусу тийиш:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө күбөлүк.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30 дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичинде аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү айкалыштырылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти түзөт.

11. Инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары.

Кадрларды даярдоо чөйрөсүндө 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын окуу жаатындагы максаты болуп төмөнкүлөр саналат: коксту жана коксохимиялык продуктыларды өндүрүүдө жалпы жана кесиптик компетенциялары бар техник-технологду даярдоо, жогорку эффективдүү коксохимиялык материалдарды иштеп чыгуу жана пайдалануу боюнча адамдын ишинин каражаттарынын, көндүмдөрүнүн жана ыкмаларынын комплекси, ошондой эле аларды чыгаруунун технологиялык процесстери, технологиялык процесстерди жүргүзүү үчүн аппаратуралар жана установкалар, ар түрдүү чөйрөдөгү буюмдардын жана заттардын касиеттерин, составын жана курамын изилдөөнүн приборлору жана методдору.

240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын инсанды тарбиялоо жаатында максаттары болуп төмөнкүлөр саналат: студенттердин социалдык жана инсандык сапаттарын калыптандыруу:

- максатка умтулгандык, уюшкандык;
- эмгекчилдик, тырышчаактык жана жоопкерчилик;
- жарандуулук, баарлашуу жана сабырдуулук;
- жалпы маданиятын жогорулатуу;

12. 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин чөйрөсүнө төмөнкүлөр кирет: коксту жана кокс-химиялык продуктыларды өндүрүү, технологиялык процесстерди жүргүзүү; анын ичинде коксту жана коксохимиялык продуктыларды иштеп чыгуунун жана өндүрүүнүн каражаттарын, көндүмдөрүн жана ыкмаларын, коксту кайра иштетүү боюнча ар кандай уюштуруу-укуктук формадагы уюмдарда (ишканаларда), илимий-изилдөө уюмдарында техник-технолог катары.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объектилери болуп төмөнкүлөр саналат:

- чийки зат жана материалдар;
- кайра иштетүү үчүн технологиялык жабдуулар;
- технологиялык процесстер;
- технологиялык жана долбоордук документтер;
- баштапкы эмгек коллективдери.

14. Техник-технолог төмөнкү иш-чараларга даярданат:

- коксту жана коксохимиялык продуктыларды өндүрүүнүн технологиялык процессин камсыз кылуу.
- бөлүмдүн ишин пландаштыруу жана уюштуруу.
- эксперименталдык жана изилдөө иштерине катышуу.
- химиялык анализдин лаборантынын ишин аткаруу.

15. Бүтүрүүчү даярдалышы керек болгон кесиптик иш милдеттеринин тизмеси:

а) коксту жана коксохимиялык продуктыларды өндүрүүнүн технологиялык процессин камсыз кылуу:

- иштелип чыккан техникалык жана технологиялык документтерге ылайык коксту жана кокс-химиялык продукцияны кайра иштетүүнүн технологиялык процессин ишке ашыруу;
- негизги жана көмөкчү жабдууларды жана материалдарды натыйжалуу пайдаланууну көзөмөлдөө;
- продукциянын кемчиликтеринин себептерин талдоо, аларды жоюу боюнча чараларды иштеп чыгуу жана ишке ашыруу;

б) бөлүмдүн ишин пландаштыруу жана уюштуруу:

- аткаруучулар командасынын ишин уюштуруу;
- өндүрүштүк иштерди пландаштыруу жана уюштуруу;

- стандарттуу эмес кырдаалдарда ишти пландаштырууда оптималдуу чечимдерди тандоо;
- продукциянын сапатын контролдоону ишке ашыруу;
- өндүрүштүк иштин экономикалык натыйжалуулугун баалоого катышуу;
- өндүрүш жеринде коопсуздукту камсыз кылуу;

в) эксперименталдык жана изилдөө иштерине катышуу:

- иштелип чыккан методдорго жана технологиялык документтерге ылайык кокстун жана кокс-химиялык продукциянын прототипинин фрагменттерин өндүрүү жана сыноо;
- жаңы технологиялык процесстерди жана өндүрүш режимдерин сыноо жана өздөштүрүү боюнча эксперименталдык иштерди жүргүзүү.
- жаңы технологияны киргизүүгө катышууга;
- эксперименталдык жана илимий-изилдөө ишинин натыйжаларын тариздейт;

г) химиялык анализдин лаборантынын ишин аткаруу:

- лабораториялык иштерди жүргүзүүдө эритүү, тундурма, чыпкалоо, экстракциялоо, кургатуу, кальцинациялоо, дистилляция процесстерин жүргүзүү.
- лабораториялык каражаттарды колдонуудагы схемалар боюнча чогултууга;
- лабораториялык түзүлүштүн иштөөсүнө байкоо жүргүзүүгө жана анализдин натыйжаларын иштеп чыгууга.

16. 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» орто кесиптик билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү даярдалат:

- тездетилген программалар боюнча 654800 "Полимердик булалардын жана текстиль материалдарынын химиялык технологиясы" адистиги боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын аткарууга.

4-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу шарттарына жалпы талаптар.

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүшүн эске алуу менен билим берүүнүн сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу стратегияларды иштеп чыгуу;
- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен рецензиялоо;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана көндүмдөрүнүн, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;
- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;
- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;
- өзүнүн ишин(стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруучун макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү туруктуу негизде текшерип туруу;
- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, жаңычылдыктары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо аларды учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтууга тийиш.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Негизги кесиптик билим берүү программасына ылайык келген этаптуу же түпкү талаптарга студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин шайкеш келишине карата студенттерди учурдагы, орто аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдү жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн билимин, билгичтигин жана ээ болгон компетенцияларынын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү типтүү тапшырмаларды, контролдук иштерди, модулдук тесттерди камтыган баалоо каражаттарынын базалары түзүлөт. Баалоо каражаттарынын базалары кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн өзү уюштурууну жана системалык иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) түзүү

мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;

- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;

- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүгө түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактарды камтууга тийиш. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;

- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;

- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп санала тургандыгын жана алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбоого тийиш экендигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү аудиториялык жана аудиториядан тышкаркы (өз алдынча) окуу иштеринин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат өлчөмүндө белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана ар бир окуу дисциплинасын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35 тен кем эмес пайызын түзөт.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнгөн сааттарга ошол окуу дисциплинасы (модуль) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт киргизилет.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем эмес болууга тийиш.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүнчүлүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес өлчөмдө камсыз кылынууга тийиш.

28. Окуу жылындагы эс алуу(каникул) убактысынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде эки жумадан кем эместе түзүүгө тийиш.

5-глава. Кесиптик билим берүү программасынын негизги талаптары.

29. 240405 «Коксохимиялык өндүрүш» адистиги боюнча бүтүрүүчү негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына жана ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 16-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик ишинин милдеттерине ылайык төмөнкүдөй компетенцияларга ээ болууга тийиш:

а) жалпы:

ЖК1 - өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруунун методдорун жана ыкмаларын тандап алууну, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК2 - стандарттуу жана стандарттуу эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, демилгени жана жоопкерчиликти көрсөтүү;

ЖК3 - кесиптик милдеттерди натыйжалуу ишке ашыруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу;

ЖК4- кесиптик ишмердигинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5 – командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилик жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6. команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагылардын) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун натыйжасы үчүн жоопкерчиликти өзүнө алуу;

ЖК7 – жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик жана эмгек шарттарынын жана кесиптик ишмердүүлүктөгү технологиялардын өзгөрүүсүнө адаптациялануу;

ЖК8 - чакан жамаат менен уюштуруучулук жана башкаруучулук иштерге даяр болуу.

б) кесиптик ишмердүүлүктүн түрлөрүнө ылайыктуу:

Коксту жана коксохимиялык продуктыларды өндүрүүнүн технологиялык процессин камсыз кылуу:

КК-1. технологиялык процесстин параметрлерин башкаруу, анын ичинде автоматташтыруу каражаттарын колдонуу;

КК-2. технологиялык жабдууларды иштетүү;

КК-3. чийки заттарды, жарым фабрикаттарды жана даяр продукцияларды контролдоо;

КК-4. өндүрүштүк коопсуздук, эмгекти коргоо жана айлана-чөйрөнү коргоо талаптарын аткаруу;

Бөлүмдүн ишин пландаштыруу жана уюштуруу:

КК-5. өз ишин, сменалык бөлүмдүн, участка тун, бригаданын, аткаруучулар бригадасынын ишин пландоо;

КК-6. персоналдын өндүрүштүк коопсуздуктун, эмгекти коргоонун жана айлана-чөйрөнү коргоонун талаптарын сактоосун камсыз кылуу;

Эксперименталдык жана изилдөө иштерине катышуу:

КК-7. жаңы технологияны киргизүүгө катышуу;

КК-8. инновациялык иш-чаранын экономикалык натыйжалуулугун камсыз кылууга жана баалоого катышуу;

КК-9. эксперименталдык жана изилдөө ишинин натыйжаларын тариздейт;

Кесиби боюнча “химиялык анализдин лаборантынын” ишин аткаруу:

КК-10. лабораториялык иштерди жүргүзүүдө эритүү, тумоо, чыпкалоо, экстракциялоо, кургатуу, кальцинациялоо, дистилляция процесстерин жүргүзүү;

КК-11. лабораториялык жабдууларды колдонуудагы схемалар боюнча чогултуу;

КК-12. кабыл алынган методологияга ылайык орточо татаалдыктагы химиялык анализдерди жүргүзүү;

КК-13. лабораториялык курулманын иштешине мониторинг жүргүзүү жана анализдин натыйжаларын иштеп чыгуу.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасы төмөнкү блокторду жана окуу циклдери камтыйт:

1-блок "Дисциплиналар (модулдар)":

1) жалпы гуманитардык цикл;

2) математикалык жана табигый илимдер цикли;

3) кесиптик цикл;

4) дене тарбия

2-блок "Практика";

3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация";

Орто кесиптик окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетишүү үчүн жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулдардын) топтомун жана алардын негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугу орто кесиптик окуу жайы улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдин билим берүү дисциплиналарын ишке ашырууну камсыз кылуусу керек, алардын тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат. Аталган дисциплиналардын мазмуну жана ишке

ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет.

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасы ушул Макетке тиркелген түзүмгө ылайык иштелип чыгат.

31. Сабактардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана элективдүү бөлүккө ээ болууга тийиш. Элективдүү бөлүк базалык бөлүктүн сабактарынын мазмуну менен аныкталуучу студенттердин билимдерин, ыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө же тереңдетүүгө мүмкүндүк бериши керек. Элективдүү бөлүк орто кесиптик окуу жайы тарабынан ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша белгиленет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албастан милдеттүү бөлүктүн көлөмү негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50 дөн ашпаган пайызын түзүүсү керек.

Орто кесиптик окуу жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эске алуучу жана жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулууларын оңдоону жана социалдык адаптациялоону камсыздоочу негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүнчүлүгүн берүүгө тийиш.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууну окутулуп жаткан сабактын профилине ылайык келген базалык билими бар жана системалуу түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык ишмердүүлүк менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдин окутуучулары даярдоонун тийиштүү адистиги/багыты боюнча жогорку кесиптик билимге (авиациялык адистиктерден тышкары) ээ болуулары керек.

Окутуучулар 5 жылда бир жолудан кем эмес кесиптик деңгээлин жогорулатууга жана квалификациясын жогорулатууга милдеттүү.

Кесиптик билим берүү программасы боюнча окутуучулардын жалпы санында штаттык окутуучулардын үлүшү 80%дан кем эмес болушу керек. Окуу процессине адистештирилген уюмдардын кызматкерлеринин ичинен 15%ке чейинки окутуучулар тартылышы мүмкүн.

Окутуучу/окуучунун нормативдик катышы 1:12ден ашпайт.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эске алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияттары жана/же электрондук адабияттар менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 экзесплярдагы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп бериши керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары колдонулушу керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо стажы 10 жылдан ашкан өндүрүшчүлөр эске алынат. Гуманитардык жана социалдык-экономикалык дисциплиналар боюнча окуу процессинде акыркы 5 жылдагы, математика жана табигый илимдер боюнча акыркы 10 жылдагы, кесиптик жана атайын дисциплиналар үчүн акыркы 10 жылдагы окуу китептери жана окуу-методикалык адабияттар колдонулушу керек.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган лабораториялык, дисциплиналык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрүн жүргүзүүнү камсыз кылган, колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелер жана ченемдерине ылайык келген материалдык-техникалык базасы болушу керек (адистиктердин негизги кесиптик билим берүү программаасы учун маалилүү болгон ошондой эле окутуунун техникалык камсыздоо көрсөтүлөт, мисалы:технологиялык лабораториялар,устаканалар, ошондой эле окутуунун техникалык каражаттары менен жабдууга коюлуучу ченемдик талаптар- студент/компьютер, студент/ жабдык катышын сактоо ж.б).

Пайдалуу аянттын ченемдик мааниси 2 сменалык окууну эске алуу менен 1 студентке 7 кв.м болушу керек.

240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги боюнча окутуу үчүн окуу кабинеттери, лабораториялар, устаканалар ж.б.

Кабинеттер:

Социалдык-экономикалык дисциплиналар:

Кыргыз тили жана адабияты

Орус тили жана сүйлөө маданияты

Чет тили

Математика

Информатика

Материал таануу

Химиялык дисциплиналар

Жалпы кесиптик дисциплиналар:

Химиялык продуктыларды кайра иштетүү технологиялары

Коксту жана кокс-химиялык продуктыларды кайра иштетүү боюнча ишканаларды жабдуу

Экономика жана башкаруу

Экология

Өмүрдүн коопсуздугу жана эмгекти коргоо

Лабораториялар:

1. Электротехника жана электроника
2. Органикалык химия
3. Аналитикалык химия
4. Физикалык жана коллоиддик химия
5. Органикалык синтез
6. Процесстер жана түзмөктөр
7. Кокс азыктарын кайра иштетүү технологиялары
8. Техникалык анализ
9. Технологиялык процесстерди автоматташтыруу
10. Информатика жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (компьютер 1:12).

Приборлор, шаймандар, идиштер, инвентарлар, реагенттер

(ар бири 1 бирдик):

1. Бинокулярдык микроскоп.
2. РН метр.
3. Алямовскийдин аппараты.
4. Аналитикалык баланс.
5. Техникалык таразалар.
6. Кургатуу үчүн шкаф.
7. Муфель меши.
8. Насос
9. Электр плиталары.
10. Цилиндрлер (50, 100, 250, 500, 1000 мл үчүн)
11. Капкагы бар алюминий чөйчөк.
12. Вих.
13. Кыстармасы бар эксикатор.
14. Бүтүргөн пробирка.
15. Тамчылаткыч.
16. Кум сааты
17. Колба.
18. Конус түрүндөгү колба.
19. Бюретта.
20. Миномет.
21. Химиялык пробиркалар.
22. Биологиялык пробиркалар.
23. Фарфор чынылар.
24. Спирттик колба.
25. Жалпак түбү бар колба.

Спорт комплекси:

Спорт залы

Кеңири профилдеги стадион

Ок атуучу тир

Залдар:

Китепкана

Интернетке кирүү мүмкүнчүлүгү бар окуу залы

Жыйындар залы

Медициналык пункт

35. Бүтүрүү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө талаптар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан аныкталуучу орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоону өткөрүүнүн тартибин эске алуу менен орто кесиптик билим берүү уюму тарабынан аныкталат.

Тиркеме 1

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын түзүмү

240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр»

Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын түзүмү		Негизги билим берүү программасынын көлөмү жана анын кредиттердеги окуу циклдери
		1 жыл 10 ай
М	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табият таануу цикли III. Кесиптик цикл	70-100(*)
	Дене тарбия (белгиленген семестрлерде жумасына 2 саат)	3-5 семестр
Блок 2	Практика	15-40(**)
Блок 3	Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	5-10
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120

Тиркеме-2

Орто кесиптик билим берүүнүн окуу планынын үлгүсү

адистиги: 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр»

квалификациясы: техник-технолог

Окуунун нормативдик мөөнөтү: жалпы орто эсептин негизинде 1 жыл 10 ай.

Код №	Дисциплинанын аталышы (анын ичинде практика)	Эмгек сыйымдуулугу		Семестр боюнча бөлүштүрүү					
		жалпы	бардыгы	1 курс		2 курс		3 курс	
		Кредиттерде/	сааттарда	1 сем	2 сем	3 сем	4 сем	5 сем	6 сем
20 жума	20 жума			12-18 жума	12-18 жума	12-18 жума	9-18 жума		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
БЛОК 1									
1. ЖАЛПЫ ГУМАНИТАРДЫК ЦИКЛ									
Базалык (милдеттүү) бөлүк		15	450						
1.1	Кыргыз тили жана адабияты	3	90			X			
1.2	Орус тили	2	60			X			
1.3	Чет тили	2	60			X			
1.4	Кыргызстан тарыхы	4	120			X			
1.5	Манас таануу	2	60				X		
1.6	Кыргызстандын географиясы	2	60				X		
Элективдик бөлүк		3	90						
1.7		3	90			X			
Бардыгы 1-блок боюнча		18	540			5	2	0	0
2. МАТЕМАТИКА ЖАНА ТАБИГЫЙ ИЛИМДЕРЦИКЛИ									
Базалык (милдеттүү) бөлүк		4	120						
2.1	Кесиптик математика	2	60			X			

2.2	Информатика	2	60				X		
Элективдик бөлүк		2	60						
2.3		2	60				X		
	Бардыгы 2	6	180			1	2		
3. Кесиптик цикл									
Базалык (милдеттүү) бөлүгү		60	1800						
3.1	Инженерная графика	3	90			X			
3.2	Электротехника и электроника	3	90			X			
3.3	Материал таануу	3	90				X		
3.4	Техникалык механика	3	90				X		
3.5	Органикалык химия	3	90					X	
3.6	Физикалык жана коллоиддик химия	3	90						X
3.7	Химиялык технологиянын теориялык негиздери	3	90						X
3.8	Химиялык технологиянын процесстери жана аппараттары	2	60					X	
3.9	Жалпы органикалык эмес химия	2	60					X	
3.10	Эмгекти коргоо жана коопсуздук	3	90					X	
3.11	Экономиканын негиздери	2	60						X
4. Атайын дисциплиналар									
4.1	Кесиптик ишмердүүлүктөгү маалыматтык технологиялар	4	120						X
4.2	Химиялык кокстoo продукциясын кайра иштетүүнүн технологиялык процесстерин контролдоо жана башкаруу (КР)	8	240				X		
4.3	Полимердик материалдарды кайра иштетүү боюнча ишканалардын жабдуулары	5	150				X	X	
4.4	Процесстерди автоматташтыруунун негиздери	5	150						X
4.5	Газды даярдоонун жана кокстун батареяларын жылытуунун технологиялык процесстерин контролдоо жана башкаруу (КР)	6	180					X	X
4.6	Профессионалдык ишмердүүлүктөгү технология	2	60					X	
	Бардыгы 3.1	60	1800	0	0	2	4	7	7
3.2 Элективдик бөлүк		15	450						
								X	X
	БЛОК 1 үчүн жалпы	99	2970	0	0	0	0	1	1

Дене тарбиясы									
	*Дене тарбиясы				X	X	X		
БЛОК 2									
ПРАКТИКА		15	450						
1	Окуу практикасы	3	90				X		
2	Өндүрүштүк практика	5	150					X	
3	Мамлекеттик (квалификациялык) практика	7	210						X
	Блок 2 үчүн жалпы	15	450			0	1	1	1
БЛОК 3									
Акыркы мамлекеттик аттестация		6	180						
1	Гуманитарды-экономикалык дисциплиналар аралык жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	2	60				X		
2	Кесиптик дисциплиналар аралык жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация	4	120						X
	Блок 3 үчүн жалпы	6	180			0	1	0	1
Орто кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасынын көлөмү		120	3600	0	0	30	30	30	30
	Экзамендердин саны					8	8	8	8
	Курстук иштердин саны		2					1	1
*Кредиттен тышкаркы дене тарбия (семестрде жумасына 2 саат)									

Ушул стандарт 240405 «Коксохимиялык өндүрүштөр» адистиги үчүн Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад Мамлекеттик университетинин базалык билим берүү мекемеси – Кочкор-Ата колледжинин алдындагы ОКББнүн Мамлекеттик билим берүү стандарттарын иштеп чыгуу боюнча окуу-усулдук кеңеши тарабынан иштелип чыккан.

ОУКтун төрайымы, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин директору, т.и.к.

Назарбаева Б.С.

ОУКтун төрайымынын орун басары, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин окуу иштери боюнча директордун орун басары

Сатымкулова Ф.А.

Жооптуу катчы, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин “Атайын жана техникалык дисциплиналар” бөлүмүнүн башчысы

Пазылова З.П.

ОУКтун мүчөлөрү:

1. Циклдик комиссиянын төрайымы, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун Кочкор-Ата колледжинин өндүрүштүк иштер боюнча директордун орун басары

Кадыралиева В.А

2. КНГ ААКнун химиялык-аналитикалык лабораториясынын лаборанты.

Мамытбек к.Б.